

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SZEKCIÓ

MILITARU kontra MAGYARORSZÁG ügy

(55539/00 sz. Kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2003. november 12.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői revízió alá eshet.

A Militaru kontra Magyarország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

J-P.COSTA elnök
A.B. BAKA,
GAUKUR JÖRUNDSSON,
L. LOUCAIDES,

C. BÎRSAN,
M. UGREKHELIDZE,
A. MULARONI bírák

és S. DOLLÉ Hivatalvezető,

2003. október 21-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően

az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapját egy Magyarország ellen benyújtott kérelem képezi (55539/00 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. cikke alapján Militaru Illésné (a "kérelmező") magyar állampolgár 1999. december 1-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A Magyar Kormányt (a "Kormány") képviselője, dr. Höltzl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium Helyettes Államtitkára képviselte.

3. 2002. március 5-én a Bíróság úgy határozott, hogy a kérelemről tájékoztatja a Kormányt. Az Egyezmény 29. Cikkének 3. bekezdése alapján úgy döntött, hogy a kérelem elfogadhatóságát és érdemét együttesen vizsgálja.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

4. A kérelmező 1957-ben született és Nagytarcsán, Magyarországon él.

5. 1995. október 13-án a kérelmező házasság felbontása iránti pert indított a Fővárosi Bíróság előtt. A kérelmező az alperessel közös három – 1984-ben, 1986-ban és 1992-ben született – gyermekük nála történő elhelyezését, tartásdíj megítélését, továbbá a házassági közös vagyon megosztását is kérte a bíróságtól.

6. A kérelmező férje által előterjesztett elfogultsági kifogásokat követően a Budai Központi Kerületi Bíróság megkezdte az ügy tárgyalását. A férj újabb elfogultsági kifogásai nyomán a Legfelsőbb Bíróság a Zalaegerszegi Városi Bíróságot jelölte ki a per tárgyalására.

7. 1996. szeptember 24-én a Zalaegerszegi Városi Bíróság Elnöke, Alelnöke és bírái elfogultságot jelentettek be.

8. 1997. február 6-án a Legfelsőbb Bíróság az eljárásra a Miskolci Városi Bíróságot, a II. fokú eljárásra pedig a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróságot jelölte ki.

9. 1997. április 2-án a Miskolci Városi Bíróság a keresetlevél hiányosságainak nyolc napon belül történő pótlására hívta fel a kérelmezőt. A kérelmező a részére megállapított határidő meghosszabbítását követően 1997. május 5-én pótolta a hiányosságokat.

10. 1997. június 24-én a bíróság tárgyalást tartott.

11. 1997. augusztus 26-án a bíróság pedagógiai véleményt kért a peres felek gyermekei vonatkozásában az iskolától, s egyidejűleg kérte, hogy a Budapesti Igazságügyi Orvosszakértői Intézet pszichológusa vizsgálja meg a feleket és gyermekeiket, s tájékoztassa a bíróságot arról, hogy melyik szülő alkalmasabb a gyermekek nevelésére.

12. A kérelmező és a három gyermek nem jelent meg az 1997. október 1-re kitűzött vizsgálaton, mivel az értesítések hozzájuk nem jutottak el.

13. Az 1997. november 18-ra kitűzött vizsgálatot az Intézet nem tudta elvégezni, mivel a férj és két gyermek nem jelent meg.

14. 1997. december 9-én a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság megalapozatlannak találta a férj 1997. szeptember 4-én előterjesztett újabb elfogultsági kifogását.

15. 1998. január 12-én a Miskolci Városi Bíróság felhívta a feleket, hogy tájékoztassák a bíróságot a gyermekek helyzetéről és tartásáról.

16. 1998. január 15-i és május 5-i levelében a kérelmező tárgyalás kitűzését, továbbá férje ideiglenes intézkedésben történő tartásdíj fizetésre kötelezését kérte a Városi Bíróságtól.

17. 1998. január 25-én a férj kizárási indítványt terjesztett elő a megye valamennyi bírása ellen.

18. 1998. május 5-én a kérelmező az ügy soron kívüli elbírálását kérte a Városi Bíróságtól. 1998. július 15-én a kérelmező ismételten kérte a házasság kimondását, a gyermekek nála történő elhelyezését, valamint, hogy a bíróság kötelezze a férjet a közös lakás elhagyására és tartásdíj megfizetésére.

19. 1998. október 26-án a Legfelsőbb Bíróság elutasította a férj ismételt elfogultsági kifogását, s felhívta a figyelmét arra, hogy ismételten alaptalan elfogultsági kifogás esetén pénzbírság kiszabására kerülhet sor.

20. A bíróság 1998. november 27-én kelt végzésében foglaltaknak eleget téve a kérelmező tájékoztatást nyújtott a gyermekek tartásával kapcsolatban.

21. 1998. december 14-én a férj ismételten elfogultsági kifogást terjesztett elő az ügyet tárgyaló bírák ellen.

22. 1998. december 22-én a Városi Bíróság felfüggesztette az eljárást a férj gondnokság alá helyezése iránti, párhuzamosan zajló eljárás befejezéséig.

23. A kérelmező kérésére 1999. október 6-án a Városi Bíróság folytatta az eljárást és ügygondnokot rendelt ki a férj képviselőjére.

24. 1999. november 9-én a kérelmező keresetpontosítást nyújtott be a bírósághoz, s a gyermekek vonatkozásában pszichológiai és pedagógiai vélemény beszerzését kérte. A pedagógiai vélemény 1999. november 24-én készült el. 1999. december 7-én az Intézet igazságügyi pszichológus szakértőt jelölt ki.

25. 2000. január 27-én a felek két idősebb gyermeke arra kérte a bíróságot, hogy ideiglenes intézkedéssel a kérelmezőnél helyezze el őket.

26. 2000. február 3-án az Intézet jelezte, hogy az ügyet törölték a nyilvántartásból, mert a férj és a két idősebb gyermek ismételten nem jelent meg a vizsgálaton.

27. 2000. február 8-án a Városi Bíróság elrendelte a két idősebb gyermek kérelmezőnél történő elhelyezését, s kötelezte a férjet, hogy három napon belül adja át a gyermekeket a kérelmezőnek. 2000. február 17-én a férj fellebbezett a határozat ellen. 2000. február 23-án a kérelmező jelezte, hogy a végzés nem végrehajtható, mert időközben a gyermekek gyermekotthonban kerültek elhelyezésre.

28. 2000. június 29-én a Legfelsőbb Bíróság elutasította a férj ismételt, 2000. március 7-én előterjesztett elfogultsági kifogását.

29. 2000. szeptember 26-án a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság hatályon kívül helyezte a 2000. február 8-án hozott végzést, s az ideiglenes intézkedés tekintetében új eljárásra kötelezte a Városi Bíróságot.

30. A kérelmező kérelmére 2000. szeptember 29-én a Miskolc Városi Bíróság megszüntette a pert. Fellebbezésében a kérelmező a per folytatását és az eljárás Miskolcra

azon városba történő áthelyezését kérte, amelyben ő élt. 2001. január 30-án a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság elutasította a fellebbezést.

31. 2001. július 21-én a kérelmező a Budai Központi Kerületi Bíróságon ismételten házassága felbontását kezdeményezte.

32. 2002. január 15-én a bíróság tárgyalást tartott, s 2002. május 30-ra újabb tárgyalást tűzött ki.

33. Jelenleg az ügy a Kerületi Bíróság előtt folyamatban van.

II. RELEVÁNS NEMZETI JOGSZABÁLYOK

A polgári perrendtartásról szóló törvény 19. § (2) kimondja:

“Ha a fél nyilvánvalóan alaptalanul tesz kizárásra irányuló bejelentést, vagy ugyanabban a perben ugyanazon bíró ellen ismételten alaptalan bejelentést tesz, őt a kizárást megtagadó határozatban pénzbírsággal lehet sújtani.”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

34. A kérelmező azt panaszolta, hogy az ügyben lefolytatott eljárás hossza meghaladta az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdése szerinti ésszerű időt. A 6. Cikk 1. bekezdésének releváns része kimondja:

“Mindenkinek joga van arra, hogy...a ...bíróság...ésszerű időn belül ...hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

35. A Kormány vitatta a panaszt.

36. A számításba veendő időszak 1995. október 13-án kezdődött, s a per még nem zárult le. Ilyen módon már nyolc éve tart.

A. Elfogadhatóság

37. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelem az Egyezmény 35. Cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben nem nyilvánvalóan megalapozatlan. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért a kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

38. A Kormány szerint a felek magatartása is hozzájárult ahhoz, hogy az eljárás még mindig folyamatban van. A Kormány rámutatott arra, hogy a kérelmező férje több alkalommal is elfogultsági kifogást terjesztett elő, s hogy a kérelmező a pert megszüntető

végzés ellen benyújtott fellebbezésének elutasítását követően csak mintegy hat hónappal később indította meg újból az eljárást.

39. A kérelmező vitatta a Kormány észrevételeit.

40. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az eljárás hosszának ésszerű voltát az eset egyedi körülményeinek fényében, a Bíróság esetjogában kidolgozott kritériumokra figyelemmel kell megítélni, különös tekintettel az eset bonyolultságára, a kérelmező és a releváns hatóságok

magatartására és arra, hogy mi volt a per tétje a kérelmező számára (ld. pl. *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

41. A Bíróság úgy véli, hogy az eljárás természete és az abban felmerült kérdések önmagukban nem magyarázzák az ügy jogerős lezárásához szükséges idő hosszát. Eddig nyolc év telt el, s az eljárás még mindig folyamatban van.

42. A kérelmező magatartását illetően a Bíróság a Kormány előterjesztésével összhangban észrevételezi, hogy a kérelmező a pert megszüntető végzés ellen benyújtott fellebbezés elutasítását követően csak mintegy hat hónappal később indította meg újból az eljárást. Ez a késedelem a kérelmező terhére rovandó.

43. A bíróságok magatartását illetően a Bíróság észrevételezi, hogy 1998. december 22. és 1999. október 6. között a bíróságok nem végeztek eljárási cselekményt. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy e tíz hónapos időszakban az alperes gondnokság alá helyezésével kapcsolatos eljárás zajlott. Az alperes időigényes elfoglaltsági kifogásokat terjesztett elő, amelyek jelentősen gátolták a fő eljárás menetét. A Bíróság úgy véli, hogy a gondnokság kérdésének előzetes elbírálása szükséges volt az igazságszolgáltatás megfelelő működéséhez, ezért ez a késedelem nem róható az Állam terhére.

44. A Bíróság azonban úgy véli, hogy az ügy elhúzódása – amelynek elsődleges oka az volt, hogy a nemzeti hatóságok láthatólag képtelenek voltak hatékonyan kezelni az alperes által előterjesztett nagy számú elfoglaltsági kifogást – felveti az Állam felelősségét. 1995. október 13. és 1997. április 2. között az alperes csaknem másfél évre lelassította az eljárást, mivel a bíróságokat arra kényszerítette, hogy az ügy érdemének vizsgálata helyett az alperes megalapozatlan kifogásaival foglalkozzanak. A később előterjesztett kifogások – az utolsót 2000. június 29-én utasította el a bíróság – szintén késleltették az eljárást. Tény, hogy 1998. október 26-án a Legfelsőbb Bíróság figyelmeztette az alperest, hogy amennyiben nem változtat magatartásán, akkor pénzbírság kiszabására kerülhet sor. E figyelmeztetés ellenére azonban a bíróság továbbra is elbírálta a kérelmező joggal való visszaélést megvalósító beadványait, s nem élt a polgári perrendtartásról szóló törvény 19. § (2) bekezdésében biztosított lehetőséggel, nem sújtotta pénzbírsággal az alperest.

45. Tekintettel a fenti megfontolásokra és arra, hogy mi volt a per tétje a kérelmező számára – nevezetesen: a gyermekek elhelyezése és jogosultság szerzése arra, hogy az alperessel közös tulajdonban álló lakásukat elfoglalhassa – a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a kérelmező ügyének tárgyalása nem zárult le ésszerű időn belül. Ezért az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

46. Az Egyezmény 41. Cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

47. A kérelmező 5.000.000 forint nem vagyoni kár megtérítését követelte.

48. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmező követelései túlzottak.

49. Méltányossági alapon a Bíróság 7.000 eurót ítél meg a kérelmező számára nem vagyoni kár megtérítése címén.

B. Költségek és kiadások

50. A kérelmező nem támasztott ilyen címen követelést.

C. Késedelmi kamat

51. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. *Elfogadhatónak* nyilvánítja a kérelmet;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdését megsértették;
3. *Megállapítja*:

(a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kára megtérítéseként 7.000 eurót (hétezer eurót) és az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie az alperes Állam nemzeti valutájában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával.

(b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően az egyezség megkötésének időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatával megegyező mértékű kamatot, plusz három százalékpontot kell fizetni a fenti összeg után;

4. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további követeléseit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, az írásos értesítés a Bírósági Szabályzat 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően 2003. november 12-én került kiküldésre.

S. DOLLÉ
Hivatalvezető

J.-P. COSTA
Elnök

